

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

BROD NAD DYJÍ (okr. Břeclav)

„Pod silnicí“. Polykulturní sídliště (LnK, MMK, ÚK, d. římská). Povrchový sběr.

Na lokalitě v Brodě nad Dyjí, v trati Pod silnicí (lokalita č. 6 podle databáze vypracované D. Jelínkovou pro SÚPP Brno), na níž první povrchové nálezy objevili pracovníci AÚ AV ČR Brno D. Jelínková, O. Marek a P. Ondráček v roce 1978, byl referenty proveden v září 1997 ověřovací terénní výzkum. Do literatury uvedla lokalitu E. Klanicová v r. 1993 s tím, že ve sbírkách Regionálního muzea v Mikulově jsou uloženy nálezy (pod př. č. 54/89), které získal v r. 1989 J. Štětkař. Veškerý doposud shromážděný archeologický materiál datuje nejstarší osídlení na lokalitě do doby kultury s lineární keramikou, moravskou malovanou keramikou, dále do únětické kultury a do doby římské. Na základě výskytu archeologických nálezů (zlomků keramiky, mazanice, zvířecích kostí, štípané kamenné industrie a opracovaných kamenů) referenti vymezili rozsah naleziště. Rozkládá se na mírném návrší (184 m n. m.), na pravém břehu Dyje, západně od silnice z Brodu nad Dyjí do Novosedel a je 150-500 m vzdáleno od čističky. Na základní mapě 1:100000, listu 34-12-23, je vymezeno souřadnicemi (měřeno od Z a J sekční čáry): Z-362, J-100; Z-368, J-92; Z-363, J-80; Z-352, J-69; Z-347, J-67; Z-340, J-71; Z-341, J-80; Z-346, J-90; Z-353, J-97.

Letecké snímkování lokality provedené J. Kovárníkem (1997, 319) v r. 1994, ukázalo na výskyt většího počtu zahloubených archeologických objektů.

*Dagmar Jelínková, Lubomír Šebela
AÚ AV ČR Brno*

Literatura:

Klanicová, E. 1993: Přřůstky archeologického pracoviště Regionálního muzea v Mikulově v letech 1984-1992, RegioM (Zpravodaj Regionálního muzea v Mikulově), 1-6.

Kovárník, J. 1997: 10 let letecké archeologie na Moravě (a v bývalém Československu) 1983-1993, PV 1993-1994, 311-331.

Resumé:

Brod nad Dyjí (Bez. Břeclav). Pod silnicí. Neolithikum (LBK, KMBK), Bronzezeit (ÚK), Römerzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

BYSTROČICE (okr. Olomouc)

„Na krátkých“. Eneolit - KŠK. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

V únoru 1999 narušila stavba plynofikačního výkopu hrob kultury se šňůrovou

keramikou v bezprostřední blízkosti J hrany dnešního hřbitova v nadmořské výšce 220 m n. m. Hrob H1 se nalézal pod 0,8 m mocnou orníční vrstvou v podloží tvořeném spraší. Půdorys hrobové komory orientované V-Z měl obdélníkový tvar se zaoblenými rohy (2,25 m x 1,78 m). Ve dně hrobové hluboké 1,14 m, se po preparaci vyrýsovaly podél severní a jižní stěny dva mělké žláby, související patrně s dřevěnou konstrukcí. Konstrukce představovaly nejspíš dva opracované trámky či polena zapuštěné do dna, po nichž zůstaly zachovány nepravidelné žláby (S žlába: délka - 1,26 m, šířka - 0,14 m a hloubka 0,1 m; J žlába: délka - 1,3 m, šířka - 0,38 m a hloubka 0,15 m). Nepřehledná změř lidských kostí v neanatomické poloze a zlomky dvou pohárů a amfory v J polovině jámy i v zásepě J žláby, patrně souvisí s druhotným otevřením hrobu. S tímto zásahem je snad možné spojovat nález kolkem zdobeného zlomku zvoncovitého poháru. Zlomky nalezeného skeletu patřily muži s výrazným svalovým reliéfem mezi 40 - 45 lety, s tělesnou výškou 166 - 168 cm. Mezi kostmi byl nalezen zlomek kosti vřetenní náležící dalšímu jedinci. Identifikace lokality v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-23, v souřadnicích 476 mm od Z s.č. - 12 mm od J s.č.

Marek Kalábek, Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Bystročice (Bez. Olomouc). „Na krátkých“. Āneolithikum. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

BYSTROČICE (k. ú. Žerůvky, okr. Olomouc)

Obec. Eneolit - KNP. Sídliště. Záchraný výzkum.

V červnu 1999 narušily postupující práce výkopu plynofikace v obci 3 jámy náležející kultuře s nálcvkovitými poháry. Toto dosud neznámé sídliště leží na hlavní ulici od kostela směrem k J v nadmořské výšce 214-218 m. Identifikace lokality v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-23, v souřadnicích 395 mm od Z s.č. - 56 mm od J s.č.; 387 mm od Z s.č. - 50 mm od J s.č.

Marek Kalábek, Arkadiusz Tajer, AC VMO

Resumé:

Bystročice - Žerůvky (Kataster Žerůvky, Bez. Olomouc). Intravilan der Gemeinde. Trichterbecher-kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

ČELECHOVICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

SV okolí kóty 238. Eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

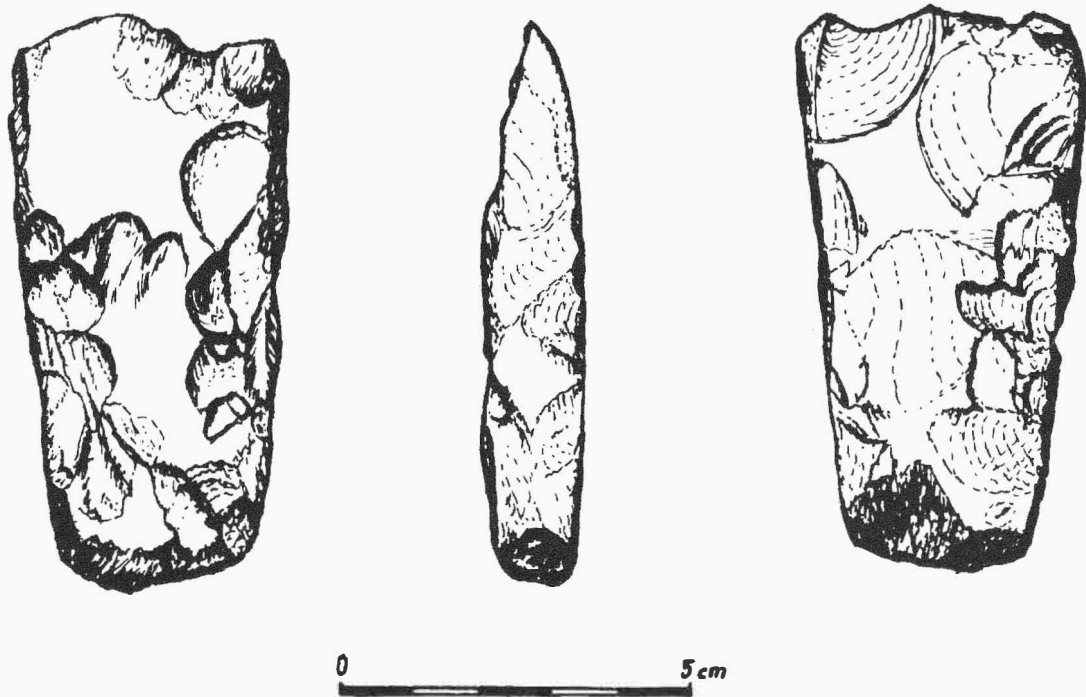
Nález silicitové sekery pochází z mírného návrší, které přiléhá k západnímu okraji obce. Na

jihu je omezeno silnicí Čelechovice na Hané – Stařehovice, respektive paralelně tekoucím Českým potokem, na západě spadá do poměrně strmého údolí kolem bezejmenného přítoku Českého potoka. Uvedené návrší je mírně ukloněno k jihu a na severu navazuje na prudký zlomový svah Velkého Kosíře, jehož výběžek nad nalezištěm má název Vápenice a je tvořen devonskými vápenci. V tomto svahu nad lokalitou je situováno světově proslulé naleziště devonských zkamenělin Růžičkův lom.

Sekeru zde vyzvedl před několika lety při opakovaném povrchovém průzkumu v poli ing. J. Coufal ze Smržic. Místo nálezu bylo asi 180 m na SV od kóty 238 m n. m.. Délka artefaktu je 7,8 cm, šířka kolísá u ostří od 3,9 cm po 2,8 cm v týlu, tloušťka je proměnlivá (maximální je v centrální části, až 1,5 cm). Sekera je jen velmi zhruba

vybroušena a nese hojně stopy předcházejícího štípání. Na vybroušených plochách jsou zřetelné křížící se stopy po brusném materiálu, pouze část kolem břitu je vyleštěna pečlivě bez přítomnosti těchto stop. Sekerka má lichoběžníkovitý půdorys, v týlové části mírně asymetricky zaoblený, neboť je zde zachován relikt původního povrchu ledovcového souvku.

Surovina představuje typický eratický silicit z glacienních sedimentů šedé barvy s protáhlými černošedými šlami nebo naopak světlými okrouhlými „petrosilexy“. Nejbližší výskyty této suroviny jsou v prostoru Moravské brány SV od Hranic na Moravě, v konečných morénách kontinentálního zalednění, to je vzdušnou čarou kolem 60 km na VSV od Čelechovic na Hané.



Obr. 1. Čelechovice na Hané (okr. Prostějov). Silicitová sekera ze SV okolí kóty 238 m n. m. Silizitaxt. NÖ Umgebung der Code 238 m ü. M.

Silicitové sekerky známe z našeho území jako součást materiálové základny některých eneolitických kultur (se šňůrovou keramikou, s kanelovanou keramikou, s nálevkovitými poháry), vzácně se objevují i ve staré době bronzové. V širším okolí nálezu lze povrchovým sběrem získat celou škálu keramických úlomků, které ukazují, že návrší bylo v pravěku osídleno ve více obdobích včetně eneolitu. Uvedené eratické silicity

jsou např. dominující surovinou pro zhotovování silicitových seker v období kultury se šňůrovou keramikou. Jednoznačné chronologické zařazení povrchového nálezu sekerky je obtížné, ale nejspíš by mohla souviset s kulturou se šňůrovou keramikou (ústní vyjádření L. Šebely).

Z Kosíře byly již dříve popsány (Gottwald 1930) dvě „pazourkové“ sekerky: jednak z neolitického hradiska v lese Pod varhanami (k. ú.

Slatinky), jednak ojedinělý zlomek takové sekerky byl již vyorán na katastru Čelechovic na Hané ve Vinohrádkách, asi 1500 m na SZ od současného nálezu.

Antonín Přichystal

Kat. geologie a paleontologie PřF MU Brno

Literatura:

Gottwald, A. 1930: Příspěvky k praehistorii Prostějovska. – Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané, zvláštní otisk, 73 stran.

Resumé:

Čelechovice na Hané (Bez. Prostějov). NÖ Umgebung der Code 238 m ü. M. Äneolitische Silizitaxt. Oberflächenuntersuchung.

HLUCHOV (okr. Prostějov)

„Končiny“. KNP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při skrývce nadloží v trase vodovodního řadu mezi vodojemy v Hluchově a Pěnčíně došlo v poloze Končiny na katastru Hluchova k odkrytí dvou objektů. Prvním objektem byla menší sídlištní jáma s nevýrazným keramickým materiálem. Druhý objekt obsahoval střepy z několika nádob a zbytky žárového pohřbu. Nález byl vyhodnocen jako zbytek žárového hrobu KNP.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Hlucho (Bez. Prostějov). „Končiny“. TBK. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

JEŽKOVICE (okr. Vyškov)

U pramene potoka Drnůvky. Pozdní eneolit (KŠK?). Ojedinělý nález. Povrchový sběr.

Při povrchovém průzkumu našel v srpnových dnech r. 1999 p. Miroslav Daněk z Drnovic u pramene potoka Drnůvky silicitovou sekeru. Nález místo se nachází při jihozápadním okraji intravilánu obce, na mapě M-33-106-B-b (měřítko 1:250000) ho vymezují souřadnice v G.-K. zobrazení: 3637.40 a 5464.85. Předmět nálezce předal do sbírek Muzea Vyškovska ve Vyškově (prozatím neinventováno, NZ v archivu AÚ AV ČR Brno, č. j. 34/00).

Jedná se o sekerku s mírně poškozeným ostřím, v nárysu je lichoběžníkovitého tvaru, příčný řez čokovitý (obr. 1). Daný kus vykazuje následující parametry: délku - 72 mm, šířku ostří a týlu - 45 a 20 mm při maximální síle - 18 mm. Jako suroviny podle určení A. Přichystala z Katcdry geologie a paleontologie PřF MU Brno bylo použito silicitu z glacienních sedimentů.

Podobně tvarované exempláře jsou v moravském prostředí známy jen z hrobových celků kultury se šňurovou keramikou - např. Prusinovice (okr. Kroměříž) - mohyla 7 ze skupiny II (Šebela 1999, Plate 91:1-4) a Vícemilice (okr. Vyškov) - naleziště I: hrob 5 (týž 1999, Plate 119:5-6). Na základě uvedených analogií můžeme daný artefakt zařadit do pozdního eneolitu a jeho příslušnost ke zmíněné kultuře je více než pravděpodobná.

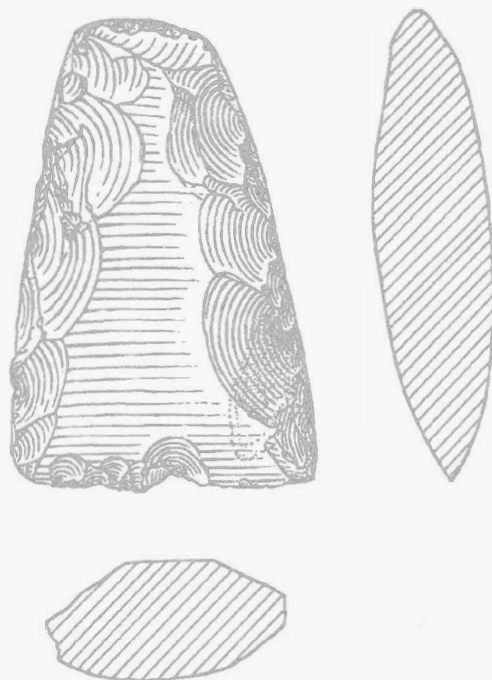
*Klára Kupčíková, Muzeum Vyškov
Lubomír Šebela, AÚ AV ČR Brno*

Literatura:

Šebela, L. 1999: The Corded Ware culture in Moravia and in the Adjacent Part of Silesia, FAM XXIII, Brno.

Resumé:

Ježkovice (Bez. Vyškov). Bei der Quelle des Baches Drnůvka. Späteneolithikum. Einzelfund. Oberflächensammlung.



Obr. 1. Ježkovice (okr. Vyškov). Silicitová sekerka. Silizitaxt.

KOSTELEČ NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kozí brada“. KNP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci březnu 1999 byl na známé archeologické lokalitě východně Kostelce na Hané proveden záchranný archeologický výzkum v trase výstavby místní komunikace. Mezi 4 desítkami objektů byly prozkoumány i dvě jámy KNP. Objekt